

Stanisław A. Porębski

"Wydział Teologiczny w Krakowie
1397-1997 : księga jubileuszowa",
red. S. Piech, Kraków 1997 :
[recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 34/1, 147-148

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

o czym jest mowa w szóstym rozdziale. Działalność dydaktyczna krakowskich teologów w okresie dominacji realizmu, stabilizacji papieżstwa i początkowej działalności V soboru laterańskiego w pierwszym ćwierćwieczu XVI wieku wypełnia rozdział siódmy. W zakończeniu podano krótkie podsumowanie wyników całej książki. Z kolei następuje pięć aneksów, na które składa się: bulla papieska w tłumaczeniu na język polski i cztery wykazy krakowskich teologów, z których dwa podają w porządku chronologicznym spisy krakowskich bakałarzy i doktorów teologii, a dwa przedstawiają ich w układzie alfabetycznym od strony imion i nazwisk lub miejscowości pochodzenia w brzmieniu polskim. Selektywną bibliografię podzielono na źródła rękopiśmienne i drukowane oraz opracowania. Książkę zamykają skorowidze: osób, rękopisów i inkunabułów¹. Tyle podaje sam autor we Wstępie.

Należy podkreślić, że wielki walor książki podnoszą dołączone aneksy, zwłaszcza te, które w układzie chronologicznym podają wykazy: a) krakowskich bakałarzy teologii; b) krakowskich doktorów teologii, jak również w innym układzie: wykaz alfabetyczny teologów krakowskich podanych według imion oraz nazwiska i miejscowości.

Ta krzyżująca się informacja o uczonych pozwala Czytelnikowi na precyzyjną identyfikację teologa, którym jest zainteresowany.

Tak pomyślana i zrealizowana z wielką starannością i perfekcyjną dokładnością badacza książka jest wzorcowym przykładem dla wszystkich studentów, ale nie tylko dla studentów, jak pisać tego rodzaju prace.

Dwanaście ilustracji pomieszczonych w książce jest żywym świadectwem omawianego okresu Wydziału Teologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

Moim zdaniem, do tak wybitnie erudycyjnej książki przydałby się jeszcze skorowidz rzeczowy, ułatwiający Czytelnikowi odnalezienie interesującego go problemu.

Stanisław A. Porębski

Wydział Teologiczny w Krakowie 1397–1997. Księga Jubileuszowa, red. S. Piech, Kraków 1997, ss. 290.

Księga Jubileuszowa wydana z okazji 600-lecia istnienia Wydz. Teologicznego w najstarszym polskim uniwersytecie, jest trzecim dziełem, (tym razem zbiorowym) napisanym i opublikowanym z racji okrągłej daty jubileuszowej¹.

Księga ta jest bardzo mało znanym (ze względu na niski nakład), dziełem dostępnym nielicznej grupie czytelników, dlatego tym bardziej z wszech miar zasługującym na reklamę i poinformowanie o niej studentów, że taka książka się ukazała. Zawarte w niej prace są świadectwem potęgi kultury polskiej i chrześcijańskiej, o czym wspomniał Metropolita Krakowski i zarazem Wielki Kanclerz Papieskiej Akademii Teologicznej, kardynał Franciszek Macharski w Słowie wstępnym, powołując się na słowa Jana Pawła II: „Podstawowa suwerenność społeczeństwa wyraża się w kulturze narodu, a jest to ta sama suwerenność, przez którą równocześnie najbardziej suwerenny staje się człowiek” (s. 7).

Ten akcent i wkład Uniwersytetu Jagiellońskiego w kulturę europejską i światową jest niepodważalny. Dlatego trzeba o tej prawdzie głośno przypominać, na co zwrócił kiedyś uwagę profesorowi S. Swieżawskiemu E. Gilson, stwierdzając, że polska kultura i filozofia jest białą plamą, gdy idzie o wiek XV – Złoty wiek (1397–1500), jak zatytułował swój artykuł prof. M. Markowski w recenzowanej Księdze Jubileuszowej.

Zasadniczy trzon Księgi stanowi dziesięć artykułów, w których omówiona została historia Wydziału Teologicznego od jego założenia po czasy współczesne. Są to rozprawy następujących autorów:

¹ Księgę Jubileuszową poprzedziły dwie pozycje książkowe: S. Swieżawski, *Eklezjologia późnośredniowieczna na rozdrożu*, Kraków 1990.; M. Markowski, *Dzieje Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1397–1525*, Kraków 1996.

Mieczysław Markowski, *Od katechezy misyjnej do fakultetu (1966–1997)* oraz tegoż autora *Złoty wiek (1397–1500)*;

Wiesław Franciszek Murawiec, *Scholastyka–humanizm–reformacja (1500–1603)*;

Stanisław Piech, *W czasach sarmatyzmu (1603–1780)*;

Marian Kanior, *Lata przemian i upokorzeń (1780–1880)*;

Stanisław Piech, *Odbudowa dawnej świętości (1880–1918)* oraz tego samego autora *Znowu sławny z nauki (1918–1939)*;

Mieczysław Barcik, *Okupacja–Wyzwolenie–Likwidacja (1939–1954)*;

Adam Kubiś, *A jednak przetrwał (1954–1981)*; i wreszcie ostatni artykuł, będący dziełem dwóch autorów, tj. Adama Kubisia i Jana Szczurka, *Nowy etap (1981–1997)*.

Mamy więc wiek po wieku przedstawioną ciągłą historię Wydziału z jej przemianami i towarzyszącymi trudnościami. Rozprawy te poprzedzone są Słowem wstępnym Wielkiego Kanclerza Akademii, księdza kardynała Franciszka Macharskiego, Przedmową Rektora PÁT ks. Prof. A.Kubisia oraz wprowadzeniem redaktora Księgi S. Piecha.

Prezentowane prace są napisane przez autorów, którzy są znakomicie obeznani z historią minionego okresu istnienia Uniwersytetu Krakowskiego i jego teologicznego wydziału, poczynając od zarania na współczesności kończąc.

Z przedstawionych we wnikliwych rozprawach omówień dziejów zarówno całego uniwersytetu jak i Wydziału Teologicznego jasno wynika, że właściwie przez cały czas trwania Wszechnicy Krakowskiej towarzyszyły jej różnorakie trudności w różnym nasileniu się objawiające. Poczynając od prób założenia uniwersytetu przez króla Kazimierza Wielkiego, kiedy to biskup krakowski Boddzanta został pominięty w rozmowach na temat mającej powstać uczelni, czy w czasach sarmackich – lata upokorzeń, następnie długotrwałe konflikty między Wydziałem Teologicznym a kardynałem Janem Puzyrą na przełomie XIX i XX wieku związane z obsadą katedry, poprzez różnorakie zagrożenia płynące z zewnątrz, jak germanizacja w czasach zaboru austriackiego, okupacji hitlerowskiej, na likwidacji Wydziału Teologicznego przez władze komunistyczne kończąc.

„A jednak przetrwał” czytamy w końcowym artykule ks. Rektora A. Kubisia. I wszystko wskazuje na to, gdy czytamy ostatni artykuł *Nowy etap 1981–1997*, że Papińska Akademia Teologiczna jako kontynuatorka Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego będzie w przyszłości ową perłą, dającą kulturze i narodowi polskiemu wykształconych teologów, dobrze przygotowanych dla podniesienia poziomu teologii i duchowej kultury narodu.

Całość Księgi Jubileuszowej zdobią 133 fotografie czarno-białe i kolorowe związane z materialnymi śladami minionych stuleci Uniwersytetu Jagiellońskiego. Najwięcej ilustracji stanowią portrety wybitnych profesorów, ale także wiele jest zdjęć związanych z czasami najnowszyimi życia krakowskiej uczelni. Cały ten materiał ilustracyjny ożywia świadomość czytelnika i czyni Księgę Jubileuszową bliską każdemu badaczowi naszej przeszłości. Chwała organizatorom obchodów wielkiego Jubileuszu i uznanie autorom prac!

Szkoda jeno, że tak mało ludzi wie o tej Księdze.

Stanisław A. Porębski

Johannes Michael Schnarrer (Hrsg.), *Gemeinwohl und Gesellschaftsordnung (The common good in our changing world)*, Herold-Verlag, Wien 1997, ss. 196.

Myśl wybitnych uczonych na ogół znajduje szeroką recepcję i budzi zainteresowania badawcze. Ich wyrazem są m.in. towarzystwa, których celem jest zgłębianie bogactwa dorobku intelektualnego danego naukowca. Do takich uczonych należy austriacki etyk Johannes Messner (1891–1984). Jego koncepcja prawa naturalnego budzi zainteresowania badawcze nie tylko w Europie, ale też i w Azji. Wyrazem tego zainteresowania są już dwa wydania jego dzieła *Das Naturrecht* w języku japońskim i przygotowywane w języku koreańskim. O różniące recepcji myśli austriackiego etyka w Japonii może też świadczyć fakt utworzenia tam samodzielnej gałęzi wiedeńskiego Messner-Gesellschaft. Nic więc dziwnego, że trzecie spotkanie tegoż Towarzystwa (25–28.09.1995), którego owocem jest omawiana publikacja,